

Nieuwigheid en Verandering zal hen leiden

Orrel Steinkamp, The Plumblines deel 12, nr. 5, sept./okt. 2007

<http://www.deceptioninthechurch.com/orrel23.html>

Alle Schriftaanhalingen komen uit de Statenvertaling (1977 of HSV)
Vertaling (ingekort) en voetnoten door M.V.

Er zijn vandaag honderden christelijke denktanks¹ en agentschappen wier hele kijk op bediening is culturele veranderingen in te kerk te promoten en op te wekken. Het wordt “contextualisatie” genoemd of “transformatie”. Maar transformatie betekent fundamenteel het induceren² van verandering in de christelijke kerk. Pastors die goed opgeleid zijn in transformatie- en contextualisatieprincipes, staan bekend als “transformational pastors” (transformatiepastors). Pastors worden ook opgeroepen om “change agents” (veranderingsagenten) te worden. Over dit onderwerp kan u verder lezen in mijn eerdere nieuwsbrief, getiteld “Transformation Thinking for Dummies”.

Het allerbelangrijkste kenmerk van seeker-sensitive (zoeker-gevoelige) en transformationele activiteiten, is de kerk te veranderen om ze zo goed als mogelijk te laten aansluiten bij de wereldse cultuur, en zich daarbij te verzekeren van overleving en succes in de hedendaagse veranderende maatschappij. Het gaat om meer dan uiterlijkheden. Zoeker-gevoelige (of zoeker-vriendelijke) kerken verzwakken hun leerstellige standpunten opdat ze de zoekenden niet zouden verjagen. Alhoewel de leerstellige standpunten niet officieel [!] veranderen, zullen hun dagdagelijkse onderwijzingen de kerk profileren als medereizigers in de maatschappijcultuur. Het proces van transformatie vraagt niet louter een verandering, maar een *voortdurende* verandering, met het doel een altijd hangende zoekerspopulatie te verleiden. Geheel vergeten dezer dagen is het feit dat Gods volk bedoeld is als het zout in de maatschappij, een bolwerk van weerstand tegen alle zwakheid en ethos³ van het vlees. Maar, ik veronderstel dat er nog steeds zoekenden over zijn die iets unieks en opmerkelijk anders hopen te vinden in de kerk dan in de wereld in het algemeen.

Eén gebied van dramatische transformatie was er in de kerkelijke aanbidding. Kerken die officieel niet zoeker-gevoelig zijn hebben de stijl en het ethos van zoeker-gevoelige aanbidding geïntroduceerd. Muziekmaatschappijen en populaire christelijke musici hebben de verandering in de kerken haast compleet gemaakt. Enkel weerstand biedende hardliners zijn ontsnapt aan deze specifieke transformatie. Als u dit betwijfelt luister dan eens naar gelijk welke christelijk radiozender. Wanneer mensen uit de kerk komen zijn er sommigen die elkaar toefluisteren: “Dat leek als een rockconcert”. Maar dat is het juist. Het is christelijke rock-lite (luchtige rock). De luide en pulserende instrumentatie van rock, en nu christelijke rock, deed men samengaan met nieuwe simpele tunes en songteksten. Als het niet was voor de beat, zouden veel van deze songs een natuurlijke dood sterven, en de meeste zullen snel uitsterven als ze opgevolgd worden door weer nieuwere en andere songs.

De stralen van een opkomende, nieuwe muziek kunnen aan de horizon al gezien worden. Een nieuwe transformatie ligt op de loer vanuit een groeiende beweging, genaamd Emergent Church of Opkomende Kerk. De emergents hebben genoeg gehad van de megakerkmuziek. Zij schuwen wat zij noemen elektronische aanbidding - zij zijn daar geweest en hebben dat beoefend. Hun agenda roept op tot verandering in de kerkdiensten, zij gebruiken enkel akoestische gitaren en onthouden zich van de habituele, luide elektronische muziek. De beweging is beangstigend, want uitgehuwelijkt aan de postmoderne gedachte verwerpen zij de Bijbel als de enige bron van waarheid. Maar in hun roep naar hervorming en verandering, worden veel jonge mensen aangetrokken door een muziekstijl met een zwakkere expressie. En zoals er veel kerken zijn die zich niet identificeren als zoeker-

¹ Denktank (meerv. denktanks): groep specialisten.

² Induceren: opwekken.

³ Ethos: zedelijke, morele houding of motivatie.

vriendelijk, toch zoeker-vriendelijke muziek brengen, zijn er ook kerken die de leer van de Emergent Movement (Opkomende Beweging) afwijzen maar die toch hun muziek adopteren.

De opkomende kerken karakteriseren zich dikwijls als “ancient-future” (oud-toekomst). Zij hopen de schatten te restaureren van de middeleeuwse en patristische⁴ periodes. Op een recente emergent-conferentie, probeerden conferentiegangers opnieuw het middeleeuwse labyrint⁵ te creëren. Zij stapten de donkerheid binnen van een heilige plaats met gedimd licht van kaarsen. Een voor een stapten de deelnemers in een rij om het oude pad van gebed te lopen. Maar anders dan de ouden droegen deze postmoderne pelgrims draagbare CD-spelers die hen tijdens het stappen gidsten en voorzagen van middeleeuwse religieuze muziek. De emergenten vragen om een terugkeer naar oude aanbiddingsvormen, zoals kaarsen, wierook, reciteren en labyrinten. De emergenten vinden hun volgelingen bij de jeugd en jonge volwassenen, en dezen lijken de volgende culturele elite te worden die gekopieerd zal worden in allerlei graden. Dit komt gewoon doordat zij verandering en nieuwigheid vertegenwoordigen. De zoeker-gevoelige dienst en de christelijke rock-lite hebben bijna afgedaan.

Zodus, bent u klaar om de drumsets, elektrische basgitaren en de mengtafels in te pakken en ze in te ruilen voor kaarsen? De roep naar hervorming en verandering zal toenemen in de volgende jaren. Ik wenste dat het niet waar zou zijn want zij verwerpen grote delen van de bijbelse leer. Maar als je je hebt overgegeven aan voortdurende verandering, moet je altijd je valiezen gepakt hebben.

And the Beat Goes On and On and On

In de aanbiddingsoorlogen is er weinig ruimte voor onderhandeling. Ik realiseer me dat, als ik er slechts beknopt over schrijf, ik het riskeer op mijnen en geestelijke IED's⁶ te trappen. Ik weet dat de Schrift niet veel lering bevat over de stijl van kerkelijke aanbidding. Ik realiseer me ook dat kerkelijke aanbiddingsmuziek altijd werd betrokken vanuit de omringende cultuur. Maar er zijn enkele leidende principes die wat licht kunnen geven voor ons. Eerst en vooral: nieuwtestamentische aanbidding schijnt voornamelijk met de menselijke stem en geestelijke liederen te gebeuren. Dit is het enige soort van aanbidding waar in het NT van gesproken wordt. De niet-instrumentale vleugel van de Kerk heeft dit als normatief genomen en heeft in haar geschiedenis zelfs geen piano gebruikt, en zingt a-capella. Dat lijkt voor de meesten van ons extreem, maar, de moderne kerkelijke aanbidding is ook naar het extreme gegaan.

In de evangelische kerk is men zo eigentijds geworden dat de kerk werd overgenomen door popmuziek. Laat me een grote praise & worship beschrijven die ik recent bijwoonde. Er was daar een orkest en een dame die het keyboard bespeelde. De drummer was verschanst achter een plexiglaskooi, waarschijnlijk om het geluid te temperen, maar elektrische gitaren waren er volop. Ik meen dat het de basgitaar was die laagfrequente, bonzende geluiden produceerde, zoals de beat die je uit auto's van jongeren hoort komen. Het zegt veel dat soundmixers en drummers worden geadviseerd om oordoppen te dragen in de kerk. Eén soundmixer zei: “Als geluidstechnicus in een kerk zou ik niet in het gebouw willen gaan zonder goede oordopjes”. Deze persoon toonde zijn bezorgdheid over moeders die hun kinderen naar voren laten komen tijdens de diensten.

De dame die de dienst leidde was uitgedost in een lang, golvend, zwart kleed. De songteksten werden geprojecteerd op twee megaschermen, die niet enkel de teksten opgaven maar ook snelbewegende beelden. De teksten waren eenvoudig en werden altijd weer herhaald. Sommige teksten waren goed maar anderen eigenaardig. Een populaire praise-song beeldde God af als dansend over de mensen, en gelovigen dansend met Jezus. De bron hiervoor kan ik niet in de Schrift vinden, noch in de kerkgeschiedenis. Wij werden allen gevraagd om de hele aanbiddingsdienst recht te staan, en dat duurde 45 minuten lang. Ik merkte op dat veel mensen niet zongen. De songs waren te nieuw, recent gedownload van de Integrity website, en niet gekend bij het gewone volk. Maar de vergadering ging plichtsgetrouw staan en hield haar handen opgeheven om niet negatief op te vallen. Maar na een aantal songs zag ik de oudere mensen gaan zitten, en daarna een na een de anderen, tot er uit-

⁴ Patristiek: onderdeel van de theologie dat het leven, de geschriften en leerstellingen van de kerkvaders behandelt. Patristisch: van de kerkvaders afkomstig: *patristische teksten*. (Van Dale).

⁵ <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/labyrint.pdf>

⁶ IED: een “improvised explosive device” (IED), is een eufemisme voor een bom aan de kant van de weg. (Wiki).

eindelijk nog maar enkelen overeind bleven staan. Men begon met enkele gedempte songs, en daarna was er een halve minuut pauze en de aanbiddingsleider zei: “Bent u gereed kerk? Nu, hier gaan we”, en plotseling begon de instrumentatie luid te beuken en de aanbiddingsleider kroop in de rol van cheerleader.

Na een half uur kwam er een jonge vrouw op, gekleed in een jurk die gemaakt was van strips vanaf haar middel naar beneden toe, en ze begon te dansen. Haar dansbewegingen leken op choreografische dansroutines die je op TV al had gezien. Haar kleed van strips showde haar soepele en mooie lichaam tijdens de dansroutine. Klaarblijkelijk kon niemand (in het bijzonder van de mannen) zijn ogen afwenden en de aandacht bij de song houden, want die bestond toch meestal maar uit excessief luide elektronische muziek. Aan het eind echter besloten zij dankbaar met “Amazing Grace”. Voor mij redde dat de avond. De melodielyn van deze oude favoriet is pakkend, aantrekkelijk en gemakkelijk te zingen. Voor deze klassieker stond iedereen op en ze zongen de liederen met veel genoegdoening. Er bestaan honderden songs van dezelfde klasse als Amazing Grace maar ze worden meestal genegeerd. Te dikwijls kom ik uit diensten met een onaangenaam gevoel, alsof ik zojuist naar een rock-concert ben geweest. Ik kom daar weg als ‘gebombardeerd’, en vraag me af of er nog mensen zijn die hetzelfde voelen.

Hoe is dit allemaal gebeurd? Hebben pastors en theoleogen bij elkaar gezeten en hierover beslist? Hebben de mensen in de kerkenbanken gevraagd naar eigentijdse kerkmuziek met oorverdovende drums en blèrende elektrische gitaren? Nee, de drijvende kracht is geld. Grote financiële machten brengen deze muziek op de markt, en grote muziekmaatschappijen investeren grote sommen geld om hun songs te promoten. Als goede zakenlieden halen zij daaruit veel winst. Overeenkomstig de hoogcompetitieve natuur van evangelische kerkgroei moet een “succesvolle kerk” de laatste muziek brengen, en andere aanbiddingsleiders schreeuwen om niet achtergelaten te worden. De lokale muziekbediening wil gelijke tred houden met de tijd en wil de laatste praise & worship hits uit de hitparade brengen, opdat ze niet achter lijken te lopen.

Laten we eraan denken dat kerkmuziek niet bedoeld is om een handelsprofijt van 4 à 5 miljard dollar te bereiken. Laat ons nooit vergeten dat drummers en elektrische gitaarspelers nooit bedoeld zijn om de heldere stem van harmonisch-zingende gelovigen te overstemmen. Er is een plaats voor instrumentatie, maar men moet zich focussen op de melodie en men moet de mensen toestaan de songteksten te horen.

Tenslotte, om wat voor reden ook, zijn de meeste teksten in de nieuwe songs al te repetitief. Er was eens een landbouwer die naar de stad ging en een kerk bijwoonde met een eigentijdse dienst. Toen hij terug thuis kwam vroeg zij vrouw hem eens te beschrijven hoe men daar zong. Hij dacht even na, en zei toen: “Het is zoals dit: Martha, Oh! Martha, Martha Oh! Martha, the cows are in the corn, the cows are in the corn, and the cows are in the corn. Oh! Martha, Martha, Oh! Martha, Martha the cows are in the corn”. Dit was zijn impressie van praise & worship in de grote stad.

Kerkmuziek is geen theologische kwestie, maar niettemin een belangrijke materie. Gospelmuziek zou een melodie-expressie moeten zijn, van meer dan slechts enkele herhaalde frasen. Iemand noemde praise & worship recent 7-11 muziek: 7 woorden die 11 keer herhaald worden. De muziek in samenkomsten zou ook ontworpen moeten zijn voor zowel ouderen als jongeren, om samen te zingen. De instrumentatie zou in de achtergrond moeten staan, en de kracht ervan zou niet mogen afleiden.

Ik heb vrij besliste opinies over deze zaak. Veel kerken hebben getracht het oude met het nieuwe te verzoenen en deden een goed werk. Sommigen hebben getracht het beste uit verleden en heden te gebruiken en hebben geen luide instrumentatie gekozen. Ik denk dat christenen, oud en jong, melodische muziek verdienen die zij allen samen kunnen zingen. De menselijke stem zou centraal moeten staan. Kerkelijke aanbiddingsmuziek zou moeten passen binnen de grenzen van een psalm, een lofzang of een geestelijk lied, met begeleiding. Het zou op vlotte wijze in ons hart een melodie voor de Heer moeten opwekken.

Ef. 5:19 - KJV: “Speaking to yourselves in psalms and hymns and spiritual songs, singing and making melody in your heart to the Lord”.

Ef. 5:19 - SV: “sprekend onder elkaar met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen en zing en loof de Heere in uw hart”.

verhoevenmarc@skynet.be - www.verhoevenmarc.be - www.verhoevenmarc.be/NieuwsteArtikelen.htm